

tolitoin kilpailuvaliokunta), Reijo Ruokonen (Nuori Suomi ry.), Heikki Eerola (Joensuun Kataja), Seppo Pänkäläinen (Sanomalehti Keski-suomalainen) sekä Hannu Itkonen (Joensuun yliopiston Karjalan tutkimuslaitos).

Seminaarin päätöksen lausunut Itä-Suomen Liikuntaopiston rehtori Vesa Martikkala piti alustuksia ja käytyjä keskusteluja erittäin onnistuneina ja ymmärrystä lisäävinä. Vastaavanlaisia tilaisuuksia päätettiin järjestää jo

lähitulevaisuudessa. Erityisesti peräänkuulutettiin yhteiskuntatieteellistä liikunta- ja urheilututkimusta sekä mahdollisia yhteisiä projekteja. Tutkimuksen syventämiselle onkin olemassa edellytyksiä, sillä vielä kuluvan vuoden aikana Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisusarjassa ilmestyy Hannu Itkosen ja Pentti Straniuksen raportti Karjalan Tasavallan liikuntakulttuurin murroksesta ja nykytilasta.

Hannu Itkonen

Sosiaali- ja terveysalan pohjoisen ulottuvuuden foorumi Joensuussa

Joensuussa 16.-17. syyskuuta järjestetyssä kansainvälisessä sosiaali- ja terveysalan Pohjoisen ulottuvuuden foorumissa keskityttiin pohtimaan ratkaisumalleja Suomen lähialueita ja Venäjää koskeviin sosiaali- ja terveysalan ongelmiin. Kaksipäiväisen foorumi keräsi yhteen paitsi poliittisia päätöksentekijöitä myös merkittävän joukon sosiaali- ja terveysalan toimijoita sekä muita asiasta kiinnostuneita. Suomesta mukana olivat mm. pääministeri Paavo Lipponen ja peruspalveluministeri Eva Biaudet. Ulkomaisia vieraita olivat mm. Norjan pääministeri Kjell Magne Bondevik, terveys- ja -kuluttajansuojaja-asioista vastaava komissaari David Byrne, Karjalan tasavallan talousministeri Vladimir Šljamin, sekä joukko alan asiantuntijoita. Kaksipäiväinen foorumi jakautui ohjelmansa puolesta kahteen osaan: aamupäivällä pidettyihin luentoihin ja iltapäivällä pidettyihin pyöreän pöydän tapaisiin. Näissä iltapäivän tapaisissa käsiteltiin kolmea erityisaluetta: kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia ja potentiaalia julkisessa terveydenhuollossa ja sosiaalisessa hyvinvoinnissa; HIV:n /AIDS -epidemian Pohjoiselle ulottuvuudelle asettamia haasteita; ja Suomen ja Venäjän lähialueyhteistyötä sosiaali-

li- ja terveysalalla.

Erityiseksi huolenaiheeksi foorumissa nousi lähialueiden (Karjalan tasavalta, Pietarin alue, Viro, Kaliningrad) AIDS -tilanne. UNAIDS:in Euroopan ja Amerikan osaston johtajan Luiz Louresin esittelemiä lukuja voidaan kuvailla lähinnä tyrmistytäväiksi. Viimeisen viiden vuoden aikana HIV-tartuntojen määrä on kasvanut Venäjällä 1300 prosentilla, kun esimerkiksi Kaakkois-Aasiassa (joka oli toiseksi pahinta aluetta) kasvu samalla aikavälillä oli 160 prosenttia. HIV:n leviäminen Venäjällä on yhteydessä suonensisäisten huumeiden käyttöön. Kun suonensisäisten huumeiden käyttäjien keskuudessa vuonna 1996 rekisteröitiin 260 HIV-tartuntaa, oli luku vuonna 2000 jo 9612. Määrä nousi siis lähes 37-kertaiseksi. Vaikka tilanne Venäjällä ei vielä ole yhtä synkkä kuin Afrikan pahimmilla alueilla, kehityksen suunta ja vauhti ovat huolestuttavia. Luvut voivat olla terveydenhoitoalan toimijoille karua arkea, mutta alalla toimimattoman näkökulmasta ne ylittivät kaikki odotukset. Muina uhkakuvina esille nousivat muut tartuntataudit, runsas alkoholin käyttö sekä tupakointi.

On selvää, että yllä esitellyt ongelmat ovat vakavia, ja komis-

saari Byrne korostikin ”me” ja ”he” ajattelun vanhakantaisuutta sekä painotti, että terveysongelmien ratkaiseminen on rajatonta toimintaa. On kuitenkin ilmeistä, etteivät terveydenhuollon ammattilaiset yksin pysty ratkaisemaan näitä ongelmia, vaan työhön tarvitaan mukaa myös muita tahoja. Tässä työssä valtioiden rajat ylittävällä yhteistyöllä on merkittävä rooli. Karjalan tasavallan talousministeri Valeri Šljamin nosti omassa puheessaan esille Suomen ja Venäjän elintä-sokuilun ja painotti, että köyhien ja rikkaiden välisen elintä-sokuilun tasoittaminen vaatii myös muita kuin sosiaali- ja terveydenhuollon keinoja. Tärkeimpänä keinona hän näki raja-alueiden välisen taloudellisen yhteistyön.

Vaikka kyseessä oli sosiaali- ja terveysalan foorumi, nousivat myös muut Pohjoiseen ulottuvuuteen liittyvät teemat vahvasti esille. Yhtenä Pohjoisen ulottuvuuden keskeisimpänä tehtävänä nähtiin jäljellä olevien esteiden voittaminen sekä se, ettei uusia, alueita jakavia linjoja syntyisi Pohjois-Euroopassa eikä muuallakaan koko maanosassa. Lisäksi korostettiin sitä, että Euroopan unionin laajentumisen myötä Pohjoisen ulottuvuuden merkitys lisääntyy entisestään. Laajentumisen myötä Virosta, Latviasta, Liettuasta ja Puolasta on tulossa Euroopan unionin jäsenmaita. Nämä maat, jotka jo nyt ovat osa Pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa, olisivat jäsenyytensä myötä yhä tiiviimmin mukana sen toteuttamisessa. Yhtenä laajentuvan Euroopan unionin suurimmista haasteista voidaankin pitää uusien jäsenmaiden integroimista yhdenvertaiseksi osaksi unionia sekä uusien itäisten raja-alueiden mukanaan tuomia haasteita. Uuden ns. pehmeän turvallisuuden (soft security) ongelmat ovat nousemas-sa ehkä Euroopan unionin raja-alueiden suurimmiksi haasteiksi.

Tartuntataudit, ympäristöongelmat, laitton muuttoliike, huumeiden, ihmisten ym. salakuljetus sekä siihen liittyvä järjestäytyneet rikollisuus muodostavat alati kasvavia ongelmia joka puolella Eurooppaa, eikä näiden ongelmien voida olettaa ainakaan vähenevän Euroopan unionin laajentuessa.

Edellä mainittujen haasteiden vaatimasta rajat ylittävässä yhteistyössä Suomella pitkät perinteet Venäjän kanssa. Tätä tosiasiaa toisteltiin myös useiden foorumiin osallistuneiden puhujien toimesta. Maamme itäisen rajan ollessa samalla Euroopan unionin itäraja onkin selvä, että toiminta tällä rajalla ja yhteistyö sen yli eivät ole pelkästään paikallista puuhastelua, vaan ne liittyvät osaksi laajempaa Euroopan unionin raja-aluepolitiikkaa. Itäiseen rajaamme vaikuttavat paitsi Suomen ja Venäjän väliset bilateraaliset toimet myös Euroopan unionin ja Venäjän väliset suhteet ja sopimukset. Tällöin esimerkiksi Euroopan unionin ja Venäjän välejä hiertävän Kaliningradin alueen rajanylityskiistoilla on vaikutuksensa myös Suomen ja Venäjän raja-alueilla.

Lopuksi on paikallaan palata makrotasolta paikallisemmalle tasolle. Sen lisäksi että foorumi tarjosi kokoontumisareenan alan ammattilaisille monista eri maista, se toi myös paremmin esille lähialueillamme olevia sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia, joiden hoitaminen vaatii pikaisia toimia, jotta niiden paheneminen voitaisiin välttää. Tämä puolestaan vaatii alan parissa toimivien ihmisten ponnistusten lisäksi myös muiden tahojen toimia. Toivotavasti tämä näkyy myös käytännön toimina asian hyväksi eikä jää vain juhlapuheiden tasolle.

Foorumin kotisivut: http://finnbarents.urova.fi/pohjoinen_ulottuvuus/joensuu.asp

Petri Virtanen

Kulttuuriuutisia netissä

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti on alkanut julkaista Internet-sivuillaan suomenkielistä verkkolehteä *Kulttuuriuutiset — poimintoja Venäjän lehdistöstä*. Lehdessä julkaistaan Venäjän ja IVY-maiden eri alueiden kulttuuria, opetusta ja tiedettä käsittelevää uutisaineistoa. Aineisto valitaan Venäjän keskeisimpien sanoma- ja aikakauslehtien ajankoh-

taisista artikkeleista. Artikkelit julkaistaan joko sellaisinaan suomenkoksina tai tiivistelminä. Ensimmäiseen numeroon on valittu mm. kouluihin liittyviä artikkeleita. Lehden sivuja uudistetaan keskimäärin kerran kuukaudessa.

Kulttuuriuutiset — poimintoja Venäjän lehdistöstä on osoitteessa <http://www.rusin.fi/kulttuuriuutiset/>

Aleksanteri-instituutin toinen vuosittainen Aleksanteri-seminaari

Western Aid and Advice to Eastern Europe — Effects and Side-Effects

29.11.2002 Helsingissä, Säätytalolla

Valtiososialismin romahtamisen jälkeen erityisesti läntinen Eurooppa ja Yhdysvallat ovat osallistuneet itäisen Euroopan ja entisen Neuvostoliiton alueen uudelleenrakentamiseen ja yhteiskunnalliseen muutokseen mittavilla avustus- ja neuvonanto -operaatioilla. Tarkoituksena on ollut edesauttaa muutosta monilla osa-alueilla kuten demokratisoimisessa, talouden uudelleen rakentamisessa, sosiaalisektorilla ja ympäristöongelmien ratkaisemisessa.

Seminaarissa tarkastellaan läntisen avun eri muotoja ja avataan keskustelua siitä, mitä kaikkea on oikeastaan saatu aikaan, mitkä ovat olleet yhteistyön ideologiset ja poliittiset lähtökohdat, mitä ehkä odottamattomia seuraamuksia on ilmennyt ja miltä kaikki tämä on näyttänyt "vastaanottajien" näkökulmasta.

Seminaarin puhujina on tutkijoita ja käytännön toimijoita Suomesta, Venäjältä, Saksasta ja Yhdysvalloista. Seminaari on suunnattu akateemiselle yleisölle sekä virkamiehille ja kansalaisjärjestöjen ja liike-elämän edustajille. Seminaarin kieli on englanti. Ohjelma Aleksanteri-instituutin kotisivuilla <http://www.helsinki.fi/aleksanteri>